

ร่างข้อเสนอแนะ

กลยุทธ์หลักในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับชาติ

พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๙

ภายใต้กรอบความร่วมมือทางวิชาการเพื่อสนับสนุนการบูรณาการจัดการฐานข้อมูล งานวิจัย และการจัดการความรู้ ในยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับชาติ

พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๙

ระหว่าง

กรมอนามัย(ในฐานะเลขานุการฯ และได้รับมอบหมายจากประธานกรรมการฯ)

และกองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ (UNFPA)

จากการจัดประชุมความร่วมมือทางวิชาการอย่างต่อเนื่องในระหว่างวันที่ ๒๒-๓๐ มีนาคม ๒๕๖๐ ระหว่างกรมอนามัย (ในฐานะเลขานุการฯ และได้รับมอบหมายจากประธานกรรมการฯ) กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ (United Nations Population Fund – UNFPA) และภาควิชาการศาสตร์ ได้แก่ ผู้แทนจาก ๕ กระทรวงหลักที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ฯ ผู้แทนจากภาคประชาสังคมที่มีการดำเนินงานโดยตรง นักวิชาการและนักวิจัยจากหน่วยงานวิชาการต่างๆ ผู้แทนจากองค์การสหประชาชาติที่มีบทบาทเกี่ยวข้อง และ ผู้แทนจากสำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ในฐานะผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น โดยการหารือและวิเคราะห์สถานการณ์และการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นในปัจจุบันของประเทศไทย พิจารณาเทียบเคียงกับประสบการณ์และแนวทางการดำเนินงานบนพื้นฐานของการใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์เพื่อลดอัตราการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นในประเทศอังกฤษที่ประสบความสำเร็จมาแล้ว¹ นำมาซึ่งข้อเสนอแนะกลยุทธ์หลักในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๙ เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๐ ดังต่อไปนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ พัฒนาระบบการศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านเพศวิถีศึกษาและทักษะชีวิตที่มีคุณภาพ และมีระบบการดูแลช่วยเหลือที่เหมาะสม

¹ ผู้เชี่ยวชาญจากประเทศอังกฤษที่เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการดำเนินงานของประเทศอังกฤษในการประชุมความร่วมมือทางวิชาการในครั้งนี้ คือ ศาสตราจารย์ โรเจอร์ อิงแฮม ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยสุขภาวะทางเพศ และศาสตราจารย์ด้านจิตวิทยาและสุขภาพชุมชน จากมหาวิทยาลัยเซาแทมป์ตัน ประเทศอังกฤษ ซึ่งเป็นหนึ่งในสมาชิกของคณะที่ปรึกษาอิสระ (Independent Advisory Group) ที่ทำหน้าที่ให้คำแนะนำอย่างเป็นทางการแก่คณะรัฐมนตรี และติดตามการดำเนินงานลดการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นของประเทศอังกฤษอย่างต่อเนื่องจนบรรลุผลสำเร็จ

- ๑.๑ วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบด้านเพื่อระบุอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนเพศวิถีศึกษาในระบบการศึกษา
- ๑.๒ ทบทวนและปรับปรุงเนื้อหาของหลักสูตรเพศวิถีศึกษาที่มีอยู่ในปัจจุบันให้มุ่งเน้นเรื่องสิทธิมนุษยชนที่คำนึงถึงการสร้างสัมพันธภาพและความเท่าเทียมทางเพศ ซึ่งจากการศึกษาพบว่าเป็นหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพสูงสุด
- ๑.๓ จัดการฝึกหัดและอบรมการสอนเพศวิถีศึกษาแก่นักศึกษาวิชาชีพครูในระดับมหาวิทยาลัย และแก่ผู้สอนวิชาเพศวิถีศึกษาในสถานศึกษาหรือผู้สอนที่เป็นบุคลากรสาธารณสุขที่มีความมุ่งมั่นต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น
- ๑.๔ จัดให้มีการติดตามและประเมินผลการเรียนการสอนเพศวิถีศึกษาในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง
- ๑.๕ กำหนดให้ความฉลาดรู้เรื่องความสัมพันธ์ เรื่องเพศ และความตระหนักเรื่องการมีพฤติกรรมทางเพศที่ปลอดภัย เป็นตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนในทุกกระดับและสังกัดที่เกี่ยวข้อง

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ส่งเสริมบทบาทครอบครัว ชุมชน และสถานประกอบการในการเลี้ยงดูสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสารด้านสุขภาวะทางเพศของวัยรุ่น

- ๒.๑ จัดทำการศึกษาวิจัยความกังวลใจและความกลัวของพ่อแม่ผู้ปกครองต่อการพูดคุยเรื่องเพศกับบุตรหลานและนำข้อค้นพบมาพัฒนา รูปแบบการส่งเสริมที่จำเป็นให้แก่พ่อแม่และผู้ปกครอง
- ๒.๒ ส่งเสริมให้มีการสื่อสารอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างโรงเรียนและพ่อแม่ผู้ปกครองเกี่ยวกับการเรียนการสอนเพศวิถีศึกษาในโรงเรียน
- ๒.๓ รวบรวมรูปแบบและวิธีการต่างๆที่มีการดำเนินงานได้ผลดีในระดับพื้นที่ ในด้านการส่งเสริมบทบาทครอบครัว ชุมชน และสถานประกอบการในการเลี้ยงดู สร้างสัมพันธภาพและการสื่อสารด้านสุขภาวะทางเพศของวัยรุ่น เพื่อให้พื้นที่อื่นๆสามารถนำไปประยุกต์ใช้ตามบริบทของตนเอง

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ พัฒนาระบบบริการสุขภาพทางเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ที่มีคุณภาพและเป็นมิตร

- ๓.๑ จัดทำการศึกษาวิจัยความคิดเห็นของวัยรุ่นเกี่ยวกับรูปแบบ วิธีการจัดบริการ และการให้คำปรึกษาด้านสุขภาพทางเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ที่วัยรุ่นต้องการ และจัดทำการศึกษาประเมินความพึงพอใจในการใช้บริการโดยให้วัยรุ่นเป็นผู้ประเมินด้วยตนเอง
- ๓.๒ ค้นหาและทำงานกับภาคีด้านสื่อ โดยเฉพาะสื่อสมัยใหม่ เพื่อกระตุ้นให้วัยรุ่นเข้าถึงบริการสุขภาพทางเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ที่มีคุณภาพและเป็นมิตรเพิ่มมากขึ้น

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ พัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือ การคุ้มครองสิทธิอนามัยการเจริญพันธุ์ และการจัดสวัสดิการสังคมในกลุ่มวัยรุ่น

- ๔.๑ จัดระบบการดูแลช่วยเหลือที่จำเป็นแก่พ่อแม่วัยรุ่นทั้งด้านกายภาพและด้านจิตใจ โดยใช้รูปแบบที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละพื้นที่
- ๔.๒ จัดให้มีระบบการคุ้มครองสิทธิของวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ให้สามารถศึกษาต่อจนจบได้จริง ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาต่อในสถานศึกษาหรือการศึกษาต่อในรูปแบบอื่นๆ

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ ส่งเสริมการบูรณาการการจัดการฐานข้อมูล งานวิจัย และการจัดการความรู้

- ๕.๑ จัดให้มีคณะที่ปรึกษาอิสระ (Independent Advisory Group) ทำหน้าที่วิเคราะห์ข้อมูลเชิงประจักษ์ เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ต่อคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นและภาคีที่เกี่ยวข้อง และติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ในภาพรวมเป็นผลสำเร็จในรอบระยะเวลาการดำเนินงาน ๑๐ ปี
- ๕.๒ จัดตั้งศูนย์กลางในการเก็บและรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์² โดย
 - ๕.๒.๑ จัดให้มีคณะทำงานด้านข้อมูล งานวิจัย และการจัดการความรู้ เป็นการเฉพาะ
 - ๕.๒.๒ มีระบบบันทึกความก้าวหน้าการดำเนินงานของทุกยุทธศาสตร์ย่อย โดยอาจพิจารณาประยุกต์ใช้เครื่องมือการติดตามความก้าวหน้าจากประเทศอังกฤษ
 - ๕.๒.๓ ศึกษาความคุ้มค่าของการลงทุนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นในวันนี้ เพื่อยืนยันผลดีที่ภาครัฐและสังคมจะได้รับในอนาคต
 - ๕.๒.๔ นำข้อมูลงานวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพที่มีอยู่แล้ว รวมถึงงานวิจัยของนักศึกษาในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก มาวิเคราะห์และใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการกำหนดกลยุทธ์ต่างๆในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

เอกสารนี้จัดทำโดย

กรมอนามัยในฐานะเลขานุการฯ และกองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ

วันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๐

² ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประเทศอังกฤษประสบความสำเร็จในการลดอัตราการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นลงครึ่งหนึ่งในระยะเวลาสิบปีได้ คือการมีข้อมูลเชิงประจักษ์ที่น่าเชื่อถือจึงทำให้สามารถปรับกลยุทธ์ในการดำเนินงานได้ทันเวลาที่ และมีการถอดบทเรียนจากพื้นที่ที่มีความก้าวหน้าในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เพื่อให้พื้นที่อื่นๆนำไปประยุกต์ใช้